

Război informațional împotriva Republicii Moldova

de [Dorin Luca](#)

Atacurile ruse împotriva democrației din Republica Moldova continuă în această perioadă. Dezinformarea este unul din principalele instrumente pe care Rusia le are în arsenalul său.

Cititorii noștri s-ar putea întreba care este relevanța acestor lucruri pentru România? Răspunsul este simplu, metodele pe care Rusia le testează în Republica Moldova sunt folosite ulterior și în alte țări europene, inclusiv la noi.

Pentru Rusia, spațiul informațional din Republica Moldova reprezintă un bun teren de testare a strategiilor pe care le-ar putea utiliza ulterior în alte țări. Republica Moldova este o țară cu o populație relativ redusă, polarizată, cu o diasporă mare, cu actori politici bine definiți.

Aici se pot testa, cu resurse financiare reduse, strategiile războiului hibrid rus. Rezultatele sunt ușor de cuantificat. Orice succes este apoi replicat împotriva altor democrații europene, printre care și România, zonă de interes pentru Rusia datorită poziției sale pe flancul estic al NATO.

Astfel, ceea ce se întâmplă în Republica Moldova poate fi util în lupta împotriva dezinformării. În același timp, RM poate învăța și de la noi.

Strategia Chișinăului în acest război hibrid a fost diversificată și a inclus, încă de la începutul războiului rus în Ucraina, interzicerea unor posturi TV cunoscute pentru răspândirea propagandei rusești, închiderea unor site-uri, interzicerea partidelor asociate fugarului Ilan Șor, stabilit la Moscova, acțiuni în justiție, notificări către platformele sociale pentru blocarea anumitor pagini și ștergerea de conținut, educație media, comunicare publică proactivă, înființarea unui Centru Național de Apărare Informațională și Combatere a Propagandei, trecut, recent, în subordinea Președinției.

Cel mai recent, Inspectoratul General al Poliției din Republica Moldova (IGP), împreună cu Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI) și cu Serviciul de Informații și Securitate (SIS), a transmis solicitări oficiale pentru blocarea a 443 de canale *TikTok*, cu mii de clipuri, implicare în răspândirea dezinformării cu impact asupra securității naționale și stabilității sociale, se arată într-un comunicat al Poliției.

Din aceste canale, 98 au fost identificate ca promovând ideea implicării Republicii Moldova în conflictul armat din Ucraina, prin tehnici de manipulare legate de o pretinsă participare, precum

și pierderile suferite de soldații Armatei Naționale pe câmpul de luptă. 59 de canale au fost deja blocate.

Au fost depistate alte 12 canale care răspândeau informații false despre presupuse pregătiri de fraudare a alegerilor parlamentare din Republica Moldova, dintre care șapte au fost blocate.

Totodată, 128 de canale au fost implicate în atacuri împotriva persoanelor publice, prin defăimare și afectarea coordonată a reputației acestora.

Dintre acestea, 53 au fost blocate. Două canale au fost identificate ca fiind responsabile cu dezinformări referitoare la activitatea organelor de drept din Republica Moldova (judecători, procurori, poliție), însă acestea nu au fost blocate până în prezent.

Alte 97 de canale au răspândit dezinformări legate de politica partidului de guvernământ și mesaje care incitau la ură și violență, amenințând securitatea publică, dintre care 43 au fost blocate. De asemenea, șase canale propagau dezinformare cu privire la traficul de minori ucraineni către state membre ale Uniunii Europene pentru exploatare sexuală și trafic de organe, două dintre ele fiind deja blocate.

În total, autoritățile din RM informează că cele 443 de canale *TikTok* monitorizate însumează peste 1,2 milioane de urmăritori și peste 4,5 milioane de vizualizări, ceea ce evidențiază amploarea riscului generat de aceste surse de dezinformare.

Șeful IGP, Viorel Cernăuțeanu, anunța recent, într-o emisiune de la postul public *Moldova1*, că mare parte din materialele de dezinformare sunt făcute prin intermediul inteligenței artificiale și că personalul care monitorizează fenomenul nu reușește să țină pasul.

Noi nu reușim să vizionăm cât produc ei. Este foarte important ca oamenii să fie preveniți. Măsurătorile noastre timp de 24 de ore au arătat că astfel de canale au avut peste 3,5 milioane de vizualizări.

Треш Ки

Майя Спрутовна!
Топит страну и улыбается!

11.2K изменено 17:06

2 комментария

*Președinta Maia Sandu, ilustrată ca o caracatiță care scufundă Republica Moldova cu ajutorul Justiției, Poliției, Comisiei Electorale Centrale, Armatei și presei, pe un popular canal de Telegram.
Sursa: diez.md*

În același timp, comunitatea *WatchDog* a reușit să identifice o rețea de 910 conturi și pagini pe *TikTok*, *YouTube*, *Instagram*, *Facebook* și *Threads*, care promovează propaganda rusă și personaje afiliate Rusiei. Potrivit studiului publicat la sfârșitul săptămânii trecute, cele mai multe conturi (troli/boți/pagini) din rețea sunt pe *TikTok* (392) și *Facebook* (290 conturi și 10 pagini), cele două fiind și cele mai populare platforme sociale.

În majoritatea cazurilor, aceste conturi sunt gestionate de persoane reale, numite postaci, care alterează conținutul pentru a nu fi depistat de platformele digitale ca o campanie inautentică de promovare a unui candidat sau partid. Cei mai mulți postaci activează doar pe o singură platformă, însă sunt și postaci care dețin conturi pe mai multe platforme pentru a-și distribui conținutul, explică autorii.

WatchDog mai relevă faptul că felul în care sunt gestionate aceste conturi – de persoane reale –, sugerează o comunicare după modelul *grupării* Călin Georgescu. După primul tur al alegerilor prezidențiale de anul trecut, s-a demonstrat că oamenii care îi distribuiau mesajele erau organizați și primeau materialele prin intermediul unor grupuri de pe *Telegram*.

Această modalitate nu reprezintă o noutate pentru autoritățile de la Chișinău, fugarul Ilan Șor organizându-și astfel *activiștii și trupele de pe canapea* (conform unor mesaje intrate în posesia *Ziarului de Gardă*) încă din 2022.

Mesajele rețelei se concentrează pe discreditarea parcursului european al Republicii Moldova, a Uniunii Europene în general, a proceselor democratice și a președintei Maia Sandu. Unele conturi sunt folosite pentru a promova politicieni proruși, în special pe cei afiliați *grupării* Șor.

Un element surprinzător, notează autorii, este implicarea indirectă a Mitropoliei Moldovei, aflată sub Patriarhia Rusă. Rețeaua a folosit imaginea Bisericii Ortodoxe din Moldova pentru a disemina mesaje antioccidentale și anti-LGBT.

În legătură cu România, rețeaua a diseminat pe larg mesaje care acuzau România că încalcă procesele democratice. După respingerea candidaturii lui Georgescu, rețeaua a amplificat mesajele unor politicieni proruși care acuzau România de fraudarea alegerilor și de ilegalități electorale.

În același timp, la alegerile din mai, rețeaua a început să popularizeze în Republica Moldova așa-zisul curent suveranist-extremist. După alegerile prezidențiale din România, prin mesajele acestei rețele a început discreditarea diasporei românești din Republica Moldova, cultivându-se un sentiment de ură, se arată în studiul *WatchDog*.

Totodată, are loc discreditarea României, principalul fals din prezent fiind cel conform căruia țara noastră s-ar implica în alegerile parlamentare din Republica Moldova. Acesta are scopul de a mobiliza electoratul prorus.

Pe mai multe platforme sociale este promovată falsul că România se implică în alegerile din Republica Moldova. Sursa: WatchDog

O altă investigație, de data aceasta a portalului *diez.md*, arată că boții reprezintă un fenomen la scară largă pe *Facebook*, *Telegram* și *TikTok*.

Publicația exemplifică printr-un articol despre programul de studii *Fulbright*, care a generat 52 de comentarii, o anomalie pentru un astfel de subiect. 51 dintre acestea au fost scrise de boți care încearcă să imite persoane reale, abordând subiecte precum cenzura, persecuția opoziției, prețuri mari sau sărăcie, fără vreo legătură cu subiectul articolului.

Diez.md atrage atenția că fenomenul *comentariilor artificiale* a atins cote maxime în ultimii ani. Potrivit publicației, după ce oligarhul fugar Ilan Șor a fost inclus în lista de sancțiuni internaționale și a fost blocat pe rețeaua *Meta* (care deține *Facebook*, *Instagram* și *WhatsApp*), au luat amploare *armatele de boți*, care îi promovează narațiunile propagandistice atât prin comentarii, cât și prin postări sponsorizate.

Și pe *Telegram* fenomenul este îngrijorător, în contextul în care unul din patru cetățeni moldoveni utilizează zilnic acest mijloc de comunicare, potrivit unui studiu al Centrului pentru Jurnalism Independent, iar aproape jumătate din cele mai populare 100 canale răspândesc narațiuni antiguvernamentale sau de propagandă.

Aceste canale obișnuiesc să se promoveze reciproc, pentru a-și crește vizibilitatea, și recurg, într-o mare măsură, la urmăritori falși, pentru a facilita creșterea numărului celor reali.

Pe *TikTok*, în schimb, algoritmi opaci pot transforma rapid conținutul, oferindu-i vizibilitate. *Diez.md* exemplifică printr-un videoclip fals, cu peste 220.000 de vizualizări, cu imagini care sugerau că soldați din Republica Moldova ar fi fost trimiși în Ucraina, unde au murit ulterior.

Una dintre imaginile folosite datează, de fapt, din 2020 și reprezintă militari moldoveni într-un zbor spre Moscova pentru a participa la o paradă militară, iar o altă imagine a fost generată cu inteligența artificială.

Urmărind hashtagul care însoțea clipul fals, jurnaliștii au descoperit o rețea care distribuia conținut coordonat, cu peste 50 de videoclipuri, cu peste 1,3 milioane de vizualizări.

Aceste conturi nu sunt preocupate doar cu falsurile despre război. Recent, aceștia au distribuit falsuri care-l acuzau pe președintele francez Emmanuel Macron că încearcă să falsifice alegerile din Republica Moldova.

Am explicat [într-un material anterior](#) de ce Franța este o țintă a dezinformării rusești.

Imagini prin care este ilustrat un fals despre soldați moldoveni care ar fi luptat și murit în Ucraina. În realitate, în stânga sunt militari moldoveni care merg la o paradă militară în Rusia, în 2020, iar în dreapta este o imagine generată cu AI. Sursa: diez.md

Într-o altă investigație, *diez.md* a descoperit că au fost clonate conturile de *TikTok*, preluând identitatea vizuală a acestora, ale cel puțin patru redacții de știri, precum și ale unor instituții și partide politice. Printre redacțiile ale căror conturi au fost clonate se numără *Moldova1*, *TV8*, *JurnalTV* și *diez.md* – unele din cele mai populare și de încredere surse de știri din Republica Moldova.

Totodată, au fost clonate conturile Armatei Naționale și Guvernului RM. Paginile false au postat conținut doar în anumite zile, sugerând faptul că sunt operate de aceeași persoană.

În acest moment, acestea încearcă să adune credibilitate, cu scopul ulterior de a difuza falsuri. Aceasta este o tactică obișnuită a mașinăriei rusești de dezinformare. [La fel s-a întâmplat și în România, în timpul alegerilor prezidențiale.](#)

Totodată, o anchetă a portalului *Stopfals.md* arată că pe *Facebook* sunt create pagini anonime, gestionate din afara Republicii Moldova. Acestea promovează sponsorizat conținut manipulator, antieuropean și antiguvernamental.

Sunt exemplificate mai multe astfel de pagini care promovează, în mod constant, 15-20 de reclame plătite cu afirmații false precum: *Nu avem nevoie de Uniunea Europeană cu o astfel de atitudine față de moldoveni!, Galbenii [partidul de guvernământ, PAS, n.r.] îi țin sub observație pe toți cei din diasporă pe care îi critică!, La 28 septembrie vor fi falsificări?.*

În unul din videoclipurile sponsorizate se vorbește despre o diasporă terorizată de autorități, pusă pe linia a doua de control în aeroporturi și introdusă într-o bază de date a SIS [Serviciul de Informații și Securitate]. Aceste afirmații nu au temei sau dovezi, notează *Stopfals*.

Falsurile promovate de aceste pagini sunt cele obișnuite: alegeri fraudate, așa-zisa propagandă LGBT în școli, faptul că în Europa ar fi doar revolte și gunoaie, persecuția politică etc. Pe lângă paginile evident propagandistice, există și unele aparent inofensive, care își maschează propaganda în divertisment.

Pe lângă conținutul *amuzant*, acestea postează falsuri generate cu AI. *Aceste pagini de Facebook, create într-un interval scurt și administrate din afara țării, par să urmărească un scop bine stabilit: subminarea încrederii cetățenilor în instituțiile statului și în viitorul european al Republicii Moldova. Ele combină informații trunchiate, manipulări și falsuri grosolane, prezentate într-un mod simplu, pe alocuri emotiv și ușor de distribuit, notează autorii anchetei.*

Activitatea online nu este singura armă din arsenalul hibrid al Rusiei îndreptat spre Republica Moldova. În timp ce conturile false și trolii răspândesc falsuri, fugarul Șor organizează proteste plătite (cu promisiuni de *salariu* de 3.000 de dolari pentru protestatari), cu grupuri de șoc care încearcă să ocupe ilegal anumite locații din Chișinău, cu atacuri și amenințări asupra justiției – cel mai vizibil caz fiind împotriva judecătoarei care a condamnat-o pe Evghenia Guțul, bașcana Găgăuziei, la șapte ani de închisoare pentru finanțarea ilegală a partidului Șor –, și cu sperietori legate de Vladimir Plahotniuc, fugarul reținut recent în Grecia și care-și așteaptă extrădarea și o eventuală revenire pe scena politică din RM.

Atac împotriva diasporei Republicii Moldova

Propaganda rusă pare preocupată tot mai mult de diaspora Republicii Moldova, încercând să o descurajeze, astfel încât să nu mai participe la votul din 28 septembrie.

În ultimele rânduri de alegeri, voturile diasporei au reprezentat o pondere importantă pentru forțele democratice și pro-europene din Republica Moldova, lucru datorat faptului că numeroasa diasporă este stabilită în țări vestice ale Uniunii Europene, unde lucrează sau învață, fiind expusă direct valorilor europene, devenind mai rezilientă în fața dezinformărilor rusești.

La 11 august, Serghei Șoigu, secretarul Consiliului de Securitatea al Rusiei și fost ministru rus al apărării, a publicat în *RIA Novosti* un articol intitulat *Moldova la răscruce*. În textul său, Șoigu deplânge situația politico-economică din RM, citând selectiv statistici și promovând narațiuni antieuropene în preajma alegerilor din septembrie.

Acesta subliniază că scrutinul din toamnă va stabili vectorul geopolitic al RM pentru următorii patru ani, punând într-o antiteză intenționată parcursul pro-european și *interesele naționale* apropiate de Rusia. Șoigu vorbește despre criza economică, ignorând total cauza acesteia – războiul început de Rusia în Ucraina –, starea justiției și guvernarea *tot mai autocratică* în opinia sa.

Cea mai importantă concluzie a editorialului lui Șoigu este că partidul actual de la guvernare nu este sigur de victorie, pregătind fraudarea alegerilor. *În pofida spălării pe creier în masă a populației, rezultatele dezastruoase ale activității economice, corupția și represiunea politică din partea autorităților au subminat încrederea alegătorilor. Prin urmare, nu sunt excluse falsificarea directă a rezultatelor și destabilizarea situației după scenariul maidanului ucrainean*, consideră Șoigu.

Acesta transmite că *există toate motivele* să se creadă că actualele autorități intenționează, *ca și în trecut*, să mizeze pe o falsificare grosolană și primitivă a voturilor diasporei.

Într-o reacție, Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Moldova a condamnat ferm declarațiile lui Șoigu. *Astfel de afirmații reprezintă o nouă ingerință neacceptabilă în afacerile interne ale țării noastre și fac parte dintr-o campanie de dezinformare menită să influențeze procesele electorale și să denigreze comunitățile de moldoveni din afara țării*, a transmis ministerul.

În comunicatul de presă se mai precizează că *Ministerul Afacerilor Externe dezaprobă categoric aceste manevre ale războiului informațional și subliniază că autoritățile Republicii Moldova sunt pe deplin concentrate pe organizarea alegerilor parlamentare în mod democratic, transparent și conform cadrului legal*.

Se depun eforturi susținute pentru ca fiecare alegător să își poată exprima liber și neinfluențat votul, inclusiv cetățenii moldoveni din diaspora, care reprezintă o parte importantă și respectată a societății noastre.

Într-un discurs de la sfârșitul săptămânii trecute, la Congresul Diasporei, organizat tradițional în luna august, președinta Maia Sandu a vorbit și despre presiunile asupra diasporei în context electoral.

Știm că se fac presiuni fără precedent, din exterior, de către forțele ostile și asupra diasporei. Avem informații despre încercări de corupere a alegătorilor din diasporă și, de asemenea, observăm o creștere substanțială a activismului unor conturi inautentice în medii ale diasporei moldovenești, specifică unei campanii coordonate de influențare pe rețelele sociale cu mesaje anti-UE, cu mesaje împotriva reformelor și politicilor implementate în ultimii ani și împotriva statului Republica Moldova.

Este clar că acest fenomen se va extinde în special în următoarele săptămâni, a transmis aceasta.

Totodată, Maia Sandu a vorbit despre felul cum încearcă propaganda prorusă să descurajeze diaspora.

În preajma alegerilor, auzim iarăși voci care spun că diaspora nu trebuie să decidă viitorul țării. Pentru cei care nu ne vor binele, diaspora este o masă de oameni care trebuie lipsită de dreptul la vot, care poate fi manipulată, care poate fi ruptă de țară.